

19. september 2024

## **Selveje Danmarks høringssvar til udkast om ældreloven, udkast til lov om lokalplejehjem og udkast til lov om ældretilsyn**

Selveje Danmark modtog den 22. august og den 23. august 2024 udkast til forslag til ældrelov, udkast til lov om lokalplejehjem, ændring af friplejeboligloven og forslag til lov om ældretilsyn i høring.

Selveje Danmark takker for muligheden for at afgive høringssvar. Selveje Danmark afgiver ét samlet høringssvar for alle tilsendte lovudkast og lovændringer.

Dispositionen for Selveje Danmarks høringssvar er følgende:

1. Generelle bemærkninger til det samlede materiale
2. Specifikke bemærkninger til udkast til ældreloven
3. Specifikke bemærkninger til udkast til lov om lokalplejehjem
4. Specifikke bemærkninger til lov om ældretilsyn
5. Specifikke bemærkninger til ændring af friplejeboligloven og loven om almene boliger mv.

### **1. Generelle bemærkninger til det samlede materiale**

Selveje Danmark bakker grundlæggende op om regeringens ambitioner, at forbedre ældreområdet gennem en højere grad af frihed og tillid til aktørerne på området, transparens og øget selvbestemmelse for borgerne.

Derudover finder vi særligt følgende tiltag positive i høringsmaterialet:

- At der etableres en kontrolenhed under Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.
- At man øger antallet af støttede friplejeboliger i yderområderne.
- At man vil udvikle Plejeoversigten med yderligere informationer, der kan hjælpe borgeren med at tage et oplyst valg ved valg af leverandør af ældrepleje.
- At man vil evaluere, om ældreloven og de øvrige initiativer lever op til de politiske hensigter.
- At det italesættes, at det fortsat vil være muligt både at modtage ydelser efter serviceloven og ældreloven, hvis man har brug herfor.
- At ældretilsynet skal have et øget fokus på dialog og læring.

Til gengæld finder vi også mangler og udfordringer i det samlede høringsmateriale. Det gælder især:

- At der i ældreloven lægges op til, at alder er et tungvejende hensyn (s. 114), når det skal vurderes, om man er i målgruppen for at modtage ydelser i ældreloven.
- At høringsmaterialet mangler blik for udsatte ældre – der bliver ældre tidligere og (også) har andre lidelser end de klassiske ældre.
- At der er mange initiativer, der skævvrider forholdet mellem offentlige og ikke-offentlige aktører på området.
- At udkastet til lov om ældretilsyn mangler blik for, hvordan man skaber læring og dialog.
- At det samlede høringsmateriale mangler en opmærksomhed på, at der også findes selvejende aktører på ældreområdet. Fx skrives friplejehjem som private, selvom der i 2023 kun var tre private friplejehjem og 39 selvejende friplejehjem. Nogle steder står friplejehjem også nævnt som private virksomheder.
- At ældreloven ikke adresserer sammenhængen til sundhedsreform og værdighedsreform, som også er store politiske initiativer, der vedrører mange af de samme mennesker.
- At især lovudkastet til ældretilsyn har mange elementer af 'metodefrihed'. Hvis der skal sikres ordentlig og sammenlignelig kvalitet, så er det nødvendigt, at tilsynene er ensartet på tværs af enheder.

## 2. Specifikke bemærkninger til udkast til ældreloven

### Formål og anvendelsesområde

§2: Loven finder anvendelsen for personer, der har nået folkepensionsalderen eller personer, der har behov, der svarer til denne ældre.

§2, stk. 2: Loven finder anvendelse for personer, der ikke har nået folkepensionsalderen, når behovet for pleje og omsorg til varetagelsen af den daglige livsførelse, svarer til det behov, som ældre personer over folkepensionsalderen skal tilbydes efter denne lov.

### *Selveje Danmark mener:*

- At udkastet til en ældrelov har for stort fokus på at vurdere kroppens aldring ud fra alder.
- At lovudkastet mangler blik for, at personer, der lever i udsathed, ældes tidligere end den almene befolkning, ligesom de kan have andre aldringstegn og behov.
- At lovudkastet og bemærkningerne bør adressere og eksemplificere, at aldring under de 67 år også kan skyldes, at man har levet et liv i udsathed.

### *Baggrund:*

- Der er en oversygelighed og overdødelighed hos personer med psykisk sygdom. Et studie har vist, at der i 2015 var ca. 425.000 danskere, der havde en psykiatrisk diagnose. Selvom den forventede levealder for befolkningen generelt er steget gennem mange år, er den forventede levetid for personer med psykisk sygdom stadig 15-20 år kortere end resten af befolkningen. Mennesker med psykisk sygdom kan altså ældes langt før de 67 år. Deres behov vil ofte også adskille sig fra den klassiske ældre i og med, at de har brug for psykosociale indsatser.
- Undersøgelser har vist, at misbrug kan føre til betydelige indvirkninger på aldringsprocessen, og i en alder af 40 år kan ældre med stofmisbrug have behov for et plejeniveau, der svarer til det, der kræves af ikke stofbrugende ældre.

### Bemærkninger til §6 i ældreloven:

Kommunalbestyrelsen kan iværksætte eller give tilskud til generelle tilbud med aktiverende og forebyggende sigte.

### *Selveje Danmark mener:*

- At det er positivt, at man tydeligt i lovgivningen udskiller §79 til ældreområdet i §6 i ældreloven.
- At man bør gøre det tydeligt overfor kommunerne, hvordan denne 'udskillelse' skal foregå i praksis.
- At man retter formuleringen i §79 i serviceloven, så det bliver tydeligt, at paragraffen i serviceloven kun er målrettet socialområdet.

- At der er en risiko for, at §79 i serviceloven bliver overset på det sociale område. Det skyldes, at §79 traditionelt bliver behandlet og tildelt midler mv. i ældreudvalgene i kommunerne.

## *Baggrund:*

- I Selveje Danmark har vi længe været bekymret for den udvikling, vi har set vedrørende §79. Tidligere har en lang række civilsamfundsorganisationer, varmestuer, væresteder og socialecafeer været oprettet efter §104 i serviceloven. §104 er en ydelse, som kommunen skal støtte. Men tilbage i foråret 2024 blev de uvisiterede, sociale tilbud bedt om at omlægge sig til §79 tilbud – som er en ydelse, som kommunerne kan støtte. §79 i serviceloven har traditionelt været en 'ældreparagraf', hvor man for eksempel har støttet seniorklubber eller andre tilbud målrettet ældreområdet.

## *Fejl i bemærkningerne?*

I bemærkningerne står der, at man med §6 i ældreloven laver en videreførelse af servicelovens §18, men med redaktionelle ændringer, så bestemmelsen målrettes ældreområdet. Selveje Danmark vil gerne påpege, at det formentlig er en redaktionel fejl. Der bør stå, at det er en videreførelse af §79 (og ikke §18).

## Forebyggelse og civilsamfund

§7: Kommunalbestyrelsen skal samarbejde med frivillige sociale organisationer og foreninger på ældreområdet. Rammerne for arbejdet fastlægges af den enkelte kommunalbestyrelse.

## *Selveje Danmark mener:*

- At der bør være mere forpligtende rammer for samarbejdet mellem kommunen og civilsamfundet.
- At det i højere grad bør sikres, at de midler, der sættes af til civilsamfundet på ældreområdet, bliver indenfor ældreområdet.
- At man får afdækket de lovgivningsmæssige udfordringer, der eksisterer for civilsamfundets muligheder for indsatser på ældreområdet.

## *Baggrund:*

- Der er i dag mange lovgivningsmæssige rammer, der spænder ben for samarbejdet mellem civilsamfund og ældreområdet i kommunerne. Det begrænser civilsamfundets muligheder for, i hvilken udstrækning de kan bidrage på ældreområdet.
- Det er i dag primært op til kommunerne i hvilket omfang, de vil involvere civilsamfundet. Der bør stilles forpligtende nationale krav til, hvordan og i hvilket omfang det skal ske i praksis. Det kunne eksempelvis være, at man ved puljer stiller krav om involvering af civilsamfundet og ikke-offentlige aktører, herunder de selvejende tilbud.

## Afregning af private leverandører

§20, stk. 4: Har kommunens faktiske omkostninger ved levering af tilsvarende tilbud været højere end den fastsatte afregningspris efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen efterbetale leverandøren forskellen. Har kommunens faktiske omkostninger ved levering af tilsvarende tilbud været lavere end den fastsatte afregningspris efter stk. 1 skal leverandøren efterbetale kommunalbestyrelsen forskellen.

## *Selveje Danmark mener:*

- At modellen for efterregulering bygger på en antagelse om en relation mellem to ligestillede parter. Det er ikke tilfældet. Der er tale om, at kommunen står for hele beregningen, og den ikke offentlige aktør har i realiteten ikke indsigt i de kommunale tal. Der bør derfor indledningsvist skelnes mellem de situationer, hvor kommunen har afregnet for lidt og skal efterregulere og de situationer, hvor kommunen har afregnet for meget og vil kræve et beløb tilbagebetalt.
- At modellen som konsekvens af ovenstående bør overvejes nøje i relation til tilbagebetaling. Her vil der i praksis være tale om en situation, hvor den ikke offentlige leverandør gennem et år, i god tro, har leveret velfærd og pleje i henhold til den af kommunen beregnede takst. Ydelsen er således leveret, og de allokerede midler anvendt – hvordan skal det ikke-offentlige tilbud genanskaffe de anvendte midler? Der ligger således i modellen en risiko for, at ikke offentlige plejehjem risikerer at gå konkurs alene som konsekvens af fejlagtige kommunale beregninger.
- At man bør skele til det romerretlige princip *Condictio indebiti*, hvorefter tilbagebetaling af et for stort modtaget beløb kan afvises, hvis modtageren har været i god tro, og tilbagebetalingen er unødigt byrdefuld.
- At man – såfremt man ønsker at fastholde et krav om tilbagebetaling fra plejehjemmet til kommunen – bør starte med en model, hvor man i tre år overvåger udviklingen i takster, efterberegninger og afvigelser. Med afsæt i de erfaringer, det bibringer, kan man lægge sig fast på en rimelig og for alle parter fair model.

## *Baggrund:*

Mange ikke-offentlige aktører har i mange år oplevet udfordringer med kommunernes afregning af ydelser. Det betyder, at mange er blevet underbetalt og har haft svært ved at opretholde deres høje kvalitet af serviceydelser. Selv meget små beløb gør i det store regnskab på et plejehjem en kæmpe forskel. For eksempel kan 20 kroners forskel i døgn takst på et plejehjem med 70 beboere betyde over 500.000 kroners forskel i budgettet.

Selvejende friplejehjem er non-profit. For de fleste løber budgetterne lige rundt, og der leveres velfærd for stort set alle midler. Der bliver langsomt sparet op til større investeringer, så der for eksempel er råd til bygningsreparationer.

Men det betyder også, at ikke-offentlige aktører er meget sårbare overfor at skulle efterbetale en kommune, der har betalt for høj en takst. Det er derfor relevant, at man, inden man lægger sig fast på en model for efterbetaling, undersøger, hvordan den nye praksis med kontrolenhed og efterberegninger fungerer i praksis.

## Plejeoversigten

§27, stk. 2: Plejeoversigten skal indeholde oplysninger om følgende enheder: 1) Kommunale og private tilbud om plejehjem, jf. §46. 2.

### *Selveje Danmark mener:*

- At det er positivt, at man udvider og forbedrer plejhjemsoversigten.
- At det er vigtigt, at man forbedrer mulighederne for at holde oversigten opdateret.
- At man med fordel kan forbedre oversigten ved at forbedre søgefunktionen. Ligesom det bør være muligt at søge på ejerskabsform.
- At plejeoversigtens kategorier til plejehjem skal forbedres og gøres mere retvisende, end den er i dag.
- At man med fordel kan fortsætte med at registrere sygefravær på Plejeoversigten, men data bør være sammenligneligt. Desuden bør det overvejes, at der skal fremgå to tal. Så man både kan se generelt sygefravær – og sygefraværet, hvor man har fratrasket langtidssygemeldinger.

### *Baggrund:*

- Det er i dag ikke alle plejehjem, der selv kan opdatere Plejhjemsoversigten. I nogle kommuner er det besluttet, at den skal opdateres fra centralt hold. Det bør være lettere for alle plejehjem selv at opdatere hjemmesiden.
- Søgefunktionen på Plejhjemsoversigten i dag er begrænset til at søge på kommune og navn på plejehjem. Man kan forbedre brugervenligheden, hvis man gør det lettere at søge og sortere, ligesom man kender fra for eksempel boligsider. Det bør også være muligt at søge på ejerskabsform.
- I dag kan man vælge mellem forskellige kategorier til plejehjem (kommunal, selvejende, privat, friplejhjem). Plejeoversigten bør tydeliggøre, hvad de forskellige ejerskabsformer betyder i praksis. Det behov bliver kun større med udvidelsen af plejhjemstyper, hvor Lokalplejhjem også kommer på markedet.
- I dag registreres sygefravær på Plejhjemsoversigten for de enkelte plejehjem. Men opgørelsen er ikke ensartet og gør det svært at sammenligne sygefravær på tværs. For eksempel er nogle tal i dage og nogle er i procent ydermere er nogle tal omregnet til fuldtidsstillinger og andre i antal medarbejdere. Derfor er det vigtigt, at de tal og data, som man tilføjer på portalen, er sammenlignelige. Desuden er der mange plejehjem, der synes, at den nuværende registrering af sygefravær bliver misvisende, fordi langtidssygemeldinger også indgår.

Det er i lovudkastets bemærkninger beskrevet, at udvidelsen af Plejehjemsoversigten vil medføre nye registreringer og dermed øget administration i kommunerne, samt at de økonomiske konsekvenser skal forhandles med KL.

*Selveje Danmark mener:*

- At det er vigtigt, at man sikrer, at alle leverandører bliver kompenseret for den ekstraopgave, der vil blive pålagt med en udvidelse af Plejehjemsoversigten. Midlerne bør øremærkes til aktørerne og ikke blot gå til kommunerne over bloktilskuddet.
- At hvis man ikke kan lykkes med ovenstående, så skal kommunerne dokumentere, hvordan midlerne er kommet videre til ikke-offentlige aktører – enten gennem en øget takst eller en engangsbetaling.

*Baggrund:*

- Selveje Danmark har mange erfaringer med, at man kompenserer kommunerne for udgifter ved at tilføre midler over bloktilskuddet med en forventning om, at midlerne kommer videre til aktørerne på området. Men den kompensation kommer ikke videre til de ikke-offentlige aktører.

### 3. Specifikke bemærkninger til udkast til lov om lokalplejehjem

#### Opgaver

§1, stk. 2: Kommunalbestyrelsen udøver anvisningsretten til lokalplejehjem efter §54, stk. 1 i almenboligloven.

#### *Selveje Danmark mener:*

- At det er konkurrenceforvridende, at kommunen får anvisningsretten til pladserne.
- At de nye Lokalplejehjem får en uretmæssig stor konkurrencefordel. Nyetablerede friplejehjem har store udgifter de første år, fordi plejehjemmet ikke har alle pladserne fyldt op.
- At man bør afregne lokalplejehjemmene efter deres faktisk belægningsprocent. Det giver et incitament til at få fuld belægning på plejehjemmet og ligestiller i højere grad Lokalplejehjem og friplejehjem.

#### *Baggrund:*

- Der er store udgifter forbundet med etablering af friplejehjem. Et nyt friplejehjem vil ofte ikke have alle lejligheder udlejet fra start. Det skyldes ofte, at en ny leder af et friplejehjem løbende skal have ansat det rette personale, men også fordi man på kort tid skal lære de nye beboere og deres behov at kende. Det betyder, at man i starten af etableringen af et friplejehjem vil have en del lejligheder, som man ikke får husleje fra.
- Lovforslaget, hvor kommunen får anvisningsretten til pladserne på Lokalplejehjem, vil i praksis betyde, at man stiller Lokalplejehjemmene meget bedre end friplejehjem. Lokalplejehjem vil nemlig få betaling for fuld belægning fra første dag – på trods af, at det ikke vil være fuldt belagt.
- Det er en stor konkurrencefordel for Lokalplejehjemmene, da den økonomiske besparelse for Lokalplejehjemmene isoleret set – og sammen med andre elementer i lovforslaget – vil gøre det lettere at drive et Lokalplejehjem.

#### Etablering:

§3: Et lokalplejehjem skal etableres efter reglerne herom i lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven) som et aktieselskab, der ejes af en eller flere kommuner.

#### *Selveje Danmark mener:*

- At det skævvrider forholdet mellem Lokalplejehjem og ikke-offentlige plejehjem, at man ved omdannelsen af eksisterende kommunale plejehjem til lokalplejehjem overdrager alle eksisterende aktiver.



- At det skævvrider forholdet mellem Lokalplejehjem og ikke-offentlige plejehjem, at kommunen tilvejebringer al nødvendig inventar til nye Lokalplejehjem – også selvom det indføres som et apportindskud.
- At der skal være krav om genberegning af taksten, hvis kommunalbestyrelsen vælger at foretage kapitalforhøjelse til Lokalplejehjemmet jf. selskabslovens §§153-177.

## *Baggrund:*

- Det er en grundlæggende udfordring, at man både ved omlægning og etablering af nye Lokalplejehjem giver så meget økonomisk støtte. Det giver store konkurrencemæssige fordele for Lokalplejehjem. Friplejehjem skal selv finansiere inventar, udstyr mv. i opstarten af nye plejehjem og skal derfor hente de penge ind i starten af driften af et plejehjem for ikke at gå i underskud.
- Ovenstående udfordring kombineret med øvrige elementer i lovgivningen, for eksempel kommunens betaling af tomgangsleje, er samlet med til at give Lokalplejehjemmene en stor driftsmæssig fordel sammenlignet med ikke-kommunale aktører.

## Ledelse m.v.

§4: Aktieselskabets øverste myndighed er generalforsamlingen, der består af selskabets ejer ejere. I lovudkastets bemærkninger står der, at generalforsamlingen kan fastsætte en særlig profil på lokalplejehjemmet, f.eks. målrettet udsatte ældre, have fokus på demens, kultur eller lignende.

## *Selveje Danmark mener:*

- Det er uklart, hvordan lovudkastets bemærkninger i forhold til særlige profiler på lokalplejehjem hænger sammen med den manglende mulighed for at afvise borgere. Som det på nuværende tidspunkt er beskrevet i lovudkastet om friplejeboliger §35a.

§5, stk. 4: Generalforsamlingen fastsætter niveauet for vederlag til bestyrelsesmedlemmer. :

## *Selveje Danmark mener:*

- At professionelle bestyrelser ikke (nødvendigvis) hænger sammen med modtagelsen af vederlag.
- At der er en risiko for at ødelægge rekrutteringen af frivillige, egnede kandidater til frivillige bestyrelser, hvis lønnede poster i andre sektorer tiltrækker.
- At der er en risiko for at kompromittere, ikke bare civilsamfundets økonomi, men også civilsamfundets værdier og sammenhængskraft på langt sigt, hvis man indfører vederlag for bestyrelsesarbejde.

## *Baggrund:*

- En professionel bestyrelse er ikke en bestyrelse, der får vederlag. Professionelle bestyrelser er engagerede bestyrelser, ofte fra civilsamfundet, der brænder for at gøre en forskel for det tilbud, de repræsenterer, forstår deres rolle og formår at løfte den i overensstemmelse med de krav, der stilles til den pågældende organisation.
- I civilsamfundet eksisterer tusindevis af ulønnede professionelle bestyrelser – de driver vores plejehjem, vores idrætsforeninger og vores kulturliv.
- Ved at indføre vederlag til bestyrelsesmedlemmer på lokalplejehjem, og ved at gøre det med en argumentation om at bestyrelsen skal være ”professionel”, sidestiller lovforslaget ”vederlag” og ”professionalisme”.
- Selveje Danmark ser, at det dels vil udgøre en økonomisk byrde for de nye lokalplejehjem, men på langt sigt også at det indeholder en langt større risiko. Risikoen for at de mange frivillige bestyrelser i vores civilsamfund vil få samme forventning om løn. En forventning, der potentielt kan rive det økonomiske fundament væk under en lang række foreninger – alternativt gøre det meget vanskeligt for dem at rekruttere nye medlemmer til deres bestyrelser.

§7: Ældreministeren fastsætter regler om, at en kommune kan varetage administrative opgaver for et lokalplejehjem, herunder om lokalplejehjemets betaling herfor.

## *Selveje Danmark mener:*

- At det kan være vanskeligt i praksis at udregne, hvad en fair pris for administrative opgaver er, hvorfor der som minimum må opstilles en helt fast model for beregningen af overhead, herunder hvilke omkostninger der indgår og hvilke der ikke indgår.
- At der er en risiko for at man indirekte giver Lokalplejehjem en økonomisk fordel, fordi de administrative opgaver kan være vanskelige at sætte en markedspris på.
- At ikke-offentlige aktører på området også kan varetage opgaver for Lokalplejehjem.
- At det skal være muligt at klage over – og få undersøgt om en kommunes opgavevaretagelse for Lokalplejehjem foregår på markedsvilkår. Opgaven kunne eventuelt placeres i den nye kontrolenhed.
- At der i takstudregningen for Lokalplejehjem skal tages højde for, at nogle opgaver varetages af kommunen.
- At lokalplejehjem og friplejehjem ikke skal have samme overheadsats som friplejehjem, såfremt Lokalplejehjemmet får leveret ydelser af kommunerne. For eksempel er det beskrevet i bemærkningerne til §8, at kommunerne bl.a. kan stå for bygningsvedligehold, opkrævning af beboerbetaling m.v. på lokalplejehjem

## *Baggrund:*

Det er vanskeligt for kommuner at udregne markedspriser for ydelser, da forvaltninger kan have svært ved at isolere udgifter fra hinanden. Der er heller ingen krav til kommuner om regnskaber, hvilket betyder, at der er mange opgaver i kommunerne, som vi reelt ikke ved, hvad koster. Det skal i øvrigt bemærkes at der i dag er ekstreme forskellige i kommunernes beregning af overheadsatsen. De varierer i praksis mellem 20 procent og helt ned til 1 procent. Ofte variationer, der afspejler om kommunen er modtager af overheadsatsen eller om det skal betales.

Det må således også forventes, at det vil være vanskeligt for kommunerne at sætte pris på bestemte administrative opgaver, og det derfor vil blive konkurrenceforvridende med friplejehjem, der enten selv skal varetage opgaven eller købe den andetsteds til markedspris.

Det foreslås i bemærkningerne til lovforslaget, at man benytter samme overheadsats til Lokalplejehjem, som man aftaler til friplejeboligleverandører. Men det vil skævvride forholdet mellem Lokalplejehjem og friplejehjem, hvis Lokalplejehjemmet får leveret ydelser af kommunen, som ellers ville være en del af overheadsatsen.

## Lokaler

§8: Lokalplejehjem drives i lokaler, der er etableret efter §5, stk. 2, i lov om almene boliger mv. eller §44 i ældreloven. I lovudkastets bemærkninger står der, at kommunalbestyrelsen vil drifte og vedligeholde bygningen, opkræve beboerbetalning mv.

## *Selveje Danmark mener:*

- At det skævvriver forholdet mellem Lokalplejehjem og friplejehjem, at der lægges op til, at kommunalbestyrelsen drifter og vedligeholder bygningen, opkræver beboerbetalning mv.
- At Lokalplejehjem selv bør stå for vedligehold af bygning, opkrævning af beboerbetalning mv. eller skal betale en anden leverandør for den opgave.
- At det fraregnes Lokalplejehjemmets takst, hvis det fastholdes, at det er en kommunal ydelse for Lokalplejehjemmet at drifte og vedligeholde bygning mv.

## *Baggrund:*

- Der lægges i lovudkastet omkring lokalplejehjem generelt op til en ligestilling mellem tilbuddene på området, herunder at regulere lokalplejehjem på samme vis som friplejeboliger. Men der kan være store udgifter forbundet med vedligehold af bygninger mv. Midler som friplejehjem vil skulle finde i deres budget – og midler som lokalplejehjem ikke skal finde i deres budget, fordi kommunen har ansvaret for den del.

## Afregning, regnskabsaflæggelse, lånoptagning m.v.:

§9: Ældreministeren sætter regler om afregning for den hjælp og støtte, som et lokalplejehjem skal levere, herunder om kommunalbestyrelsen fastsættelse af afregningspriser, anvendelse af en fast overheadsats, efterregulering og efterbetaling af afregningspriser.

### *Selveje Danmark mener:*

- At det er vigtigt, at lokalplejehjemmenes afregningspris, ligesom friplejeboligleverandørernes afregningspriser, tager afsæt i de gennemsnitlige, langsigtede omkostninger for den enkelte kommunes drift af tilsvarende tilbud.
- At lokalplejehjemmenes afregningspris skal tage højde for de – hvis de fastholdes – øvrige fordele, som man giver lokalplejehjem i forhold til f.eks. tomgangsleje, inventar og øvrig støtte fra kommunen.
- At lokalplejehjem ikke automatisk får samme takst som friplejehjem, da der i lovudkastet er forskel på, hvilke udgifter Lokalplejehjem og friplejehjem afholder.

### *Baggrund:*

- I lovudkastet til lokalplejehjem er der flere indsatser, der kan skævvride forholdet mellem lokalplejehjem og friplejehjem.
- For eksempel står der i lovbemærkningerne, at man ved omlægning fra et kommunalt plejehjem til lokalplejehjem overdrager IT udstyr, inventar mv. Det er udgifter, som friplejehjem selv afholder.
- Derfor er det vigtigt, at man ved udregningen af taksten for Lokalplejehjem er opmærksom, at de ikke nødvendigvis afholder samme udgifter som friplejehjem, så det undgås, at lokalplejehjem bliver overkompenseret i forhold til deres faktiske omkostninger.

## 4. Specifikke bemærkninger til udkast til lov om ældretilsyn

### Formål og opgaver:

§1: Ældretilsynet har til formål at støtte de omfattende plejeenheder.

### *Selveje Danmark mener:*

- Selveje Danmark bakker op om tilsynets formål, som ønskes opnået gennem læringsorienteret dialog. Men det er lidt uklart i lovgivningen, hvordan læringsperspektivet er tiltænkt i praksis.
- Selveje Danmark synes, at man skal skrive klarere ind i lovgivningen, at de tilsynsførende har et ansvar for, at tilsyn bliver med læring i fokus og ikke kontrol.
- Selveje Danmark vil opfordre til, at man har et større fokus på forebyggelse, så Ældrelinjen for eksempel også kan bruges til konkret rådgivning – og ikke kun ved mistanke om bekymrende adfærd.

### *Baggrund:*

- Selveje Danmark har arbejdet indgående med tilsynsområdet de sidste par år. Noget af det som vores medlemsorganisationer særligt har fremhævet og oplevet som negativt, er de tilsynsførendes store fokus på dokumentation og manglende fokus på dialog.

### Koordineret indsats indenfor rådgivning og sparring:

§4: Ældretilsynet koordinerer og iværksætter indsatsen vedr. rådgivning og sparring.

### *Selveje Danmark mener:*

- At det bør fremhæves i lovteksten, at ældretilsynet har ansvaret for at koordinere tilsynsrapporten, som finder sted efter et samtilsyn.
- At der kun bør udarbejdes én tilsynsrapport efter et samtilsyn.

### *Baggrund:*

- Formålet med samtilsyn er at sikre færre afbrydelser i praksis og udrydde modsatrettede krav fra forskellige tilsynsmyndigheder, men i lovudkastet lægges der ikke tydeligt op til, hvordan man vil sikre sig imod det.

### Ældrelinjen

§5: Ældretilsynet skal i hver af de kommuner, som varetager funktionen som ældretilsyn, have en let, tilgængelig og direkte indgang (Ældrelinjen), hvor ældre, pårørende, personale og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i en plejeenhed.

## *Selveje Danmark mener:*

- At Ældrelinjen bør kunne modtage andet end bekymrende forhold i ældreplejen, så tilsyn har et større fokus på forebyggelse og derved tidligere kan sætte ind med støtte og rådgivning.
- At det er for risikabelt at lade tre forskellige ældretilsyn have metodefrihed i forhold til udformningen af Ældrelinjen - der bør være en ensartet praksis på tværs.
- At det bør overvejes, hvordan man indenfor retmæssige rammer kan orientere plejeenheder, hvis Ældrelinjen hører om udfordringer, så man kan arbejde mere forebyggende.

## *Baggrund:*

- Personale i ældreplejen mangler et sted at kunne gå hen for at få rådgivning, hvis de oplever sig magtesløse i en situation. Det kan være svært at opsøge relevant rådgivning mv., hvis man er nervøs for tilsyn, repressalier og pressehistorier. Hvis der oprettes en Ældrelinje, der er koblet op på tilsynene, vil det give personalet en let adgang til (anonym) rådgivning og derved også muligheden for at kunne rette op på en uønsket praksis, inden det går udover plejen og kvaliteten i en enhed.
- Ældrelinjen skal have ensartet praksis på tværs, så man ikke risikerer forskelle i rådgivning og kvalitet.

## *Fejl i bemærkninger på s. 70?*

Ældrelinjen omtales midt s. 70 som en Pleje- og omsorgslinje.

## Opstartsmøde

§6. Ældretilsynet afholder opstartsmøde senest 3-6 måneder efter, at en ny plejeenhed har registreret sig i Plejeoversigten.

## *Selveje Danmark mener:*

- At det bør præciseres i lovteksten, at man i opstartsperioden kun kan få et opstartsbesøg og ikke nogle af de øvrige tilsynsbesøg.
- At opstartsmødet bør være ensartet på tværs af ældretilsyn.
- At opstartsmødet bør være for den enkelte enhed og ikke flere enheder på samme tid.
- At man i stedet kan holde 'informationsmøder' om tilsyn for en bredere skare, hvor det kan være muligt at stille spørgsmål til tilsynsførende.

## *Baggrund:*

- Selveje Danmark bakker op om forslaget om et opstartsbesøg, som der også er praksis for i dag. Det bør dog præciseres, at man i opstartsperioden ikke modtager ordinære tilsynsbesøg.

- Det er vigtigt med ensartethed på tværs af ældretilsynet og ikke 'metodefrihed', som der lægges op til i lovudkastet. Det skal være sammenligneligt for tilbud på tværs af landet, så man sikrer, at alle får den samme viden og rådgivning, som de har behov for.
- Det vil være uhensigtsmæssigt at slå flere enheder sammen til samme opstartsmøde, da det vil betyde en meget overordnet indflyvning til tilsyn for det nyetablerede tilbud. Til gengæld vil det være en god idé løbende at holde informationsmøder om tilsyn, som en større gruppe kan deltage i. Det har Selveje Danmark med stor succes afholdt i samarbejde med Styrelsen for Patientsikkerhed over de seneste tre år med.

## Tilsyn med kvalitet i helhedsplejen

§7, stk. 4: Ældretilsynet orienterer mundtligt plejeenheden om de væsentligste observationer og konklusioner i tilsynet efter stk. 2 samt om vurderingen af kvalitet i helhedsplejen med henblik på idalog og at fremme læring i plejeenheden. Ældretilsynet udfærdiger en skriftlig opsamling på tilsynet på baggrund af den mundtlige orientering.

### *Selveje Danmark mener:*

- At lovudkastet bør gøre det tydeligt, at Ældretilsynet ved samtilsyn skal koordinere én fælles tilsynsrapport.
- At det bør være muligt for plejeenheden at komme med deres bemærkninger i en tilsynsrapport, såfremt der er uoverensstemmelser.

### *Baggrund:*

- Formålet med samtilsyn er at undgå modsatrettede krav fra tilsynsmyndigheder. Hvis der fremover vil blive udarbejdet selvstændige tilsynsrapporter, imødekommes udfordringen med flere tilsyn ikke ved et samtilsyn. Derfor bør der laves én samlet tilsynsrapport ved samtilsyn, så det sikres, at der ikke er modsatrettede krav til plejeenheden, som de ikke ved, hvordan de skal vægte i forhold til hinanden.
- Mange af Selveje Danmarks medlemmer har oplevet ikke at blive lyttet til, når der har været tilsyn. Derfor bør det skrives ind i tilsynsrapporten, hvis en enhed har haft indsigelser. Det er især vigtigt, da enheder, jf. lovbemærkningerne, ikke har muligheden for at påklage en afgørelse om sanktion.

## Vurdering af kvalitet i helhedsplejen

§9: Ældretilsynet påser og vurderer kvalitet i helhedsplejen.

I bemærkninger til paragraffen står der, at man vil anvende et vurderingskoncept som udgangspunkt for dialog og til vurdering af kvaliteten i helhedsplejen.

## *Selveje Danmark mener:*

- At det er vigtigt, at vurderingskonceptet, som udgangspunkt for dialog, hedder noget andet, så konceptet tydeliggør, at det primært handler om dialog, læring og kvalitet.
- At ældretilsynet ikke bør gives metodefrihed i forhold til at tilrettelægge og udføre et reaktivt tilsyn.

## *Baggrund:*

- Man bør være nysgerrig på de efterfaringer, man har fra 'vurderingskonceptet' (Kvalitetsmodellen) fra Socialtilsynet. Her har det vist sig tydeligt, at det vigtigt, at konceptet målrettes den type tilbud, der gås tilsyn hos, ligesom kompetencerne hos de tilsynsførende er afgørende for tilsynets kvalitet. Det er vigtigt med en vejledning, der knytter sig til konceptet, der ligger klar fra tilsynets start.

## Sundhedsstyrelsens tværgående rolle i forhold til ældretilsynet

§16: Sundhedsstyrelsen faciliterer, at viden og praksis på tværs af de kommuner, som varetager opgaven som ældretilsyn, koordineres og ajourføres.

## *Selveje Danmark mener:*

- At det bør være Sundhedsstyrelsen, der varetager opgaven med Ældretilsynet.

## *Baggrund:*

- Det står i bemærkningerne til lovudkastet, at Sundhedsstyrelsen skal facilitere, at viden og praksis på tværs af de pågældende ældretilsynskommuner koordineres og ajourføres. Det virker som en bureaukratisk løsning at indsætte kommunerne som 'mellemed' fremfor at lade Sundhedsstyrelsen have opgaven.
- Sundhedsstyrelsen har mange erfaringer med tilsyn. Det er også Sundhedsstyrelsen, der står for rejsehold og undervisning på ældreområdet.
- Meget af kritikken af de kommunale tilsyn har gået på, at kommunerne fører tilsyn med sig selv. Hvordan vil man sikre et uvildigt tilsyn på Lokalplejehjem i de situationer, hvor flere kommuner går sammen om ét plejehjem?
- Med ældretilsynet lægger man nu op til, at tilsynet fortsat skal forankres i kommunerne. Det er ærgerligt, at man ikke tænker indsatserne i ældreplejen bedre sammen, således at Sundhedsstyrelsen har det samlede ansvar for (alle) tilsyn på ældreområdet og samtidig står for rådgivning og undervisning. Det vil sikre en bedre sammenhæng mellem de forskellige indsatser på ældreområdet, sådan som det også er beskevet i lovbemærkningerne.

## Lovbemærkninger: 2.2. Samtilsyn på plejehjem

Det har været lovgivers oprindelige hensigt, at sammentænke Styrelsen for Patientsikkerheds ældretilsyn med det sundhedsfaglige tilsyn med behandlingssteder.



## *Selveje Danmark mener:*

- At det tværkommunale ældretilsyn og sundhedstilsynet skal sammenlægges til ét tilsyn på ældreområdet.

## *Baggrund:*

- Selveje Danmark har i sommeren 2023 undersøgt ikke-offentlige plejehjems oplevelse af tilsyn. Mange oplevede meget store overlap mellem ældretilsynet og sundhedstilsynet. Ligesom mange ønskede, at de to tilsyn blev slået sammen.
- Derfor undrer det Selveje Danmark, at man laver samtilsyn, men ikke slår de to mest oplagte tilsyn sammen, hvilket, jf. lovudkastets bemærkningerne, har været lovgivers oprindelige hensigt.

## 5. Specifikke bemærkninger til lovudkast om ændring af friplejeboligloven og lov om almene boliger mv.

### Punkt 6-7. Vedr. §11a og 19a, støttede friplejeboliger og statslig garanti

#### *Selveje Danmark mener:*

- At det er positivt, at det foreslås, at rammerne for etablering af støttede friplejeboliger forbedres ved, at friplejeboliger omfattes af en ordning med 100 pct. statsgaranterede lån og obligationer, som svarer til den ordning, der gælder for almene boliger.
- At det ikke bør være en ændring, der kun gælder udenfor de større byerområder.
- At der er en meget enkel måde at muliggøre finansiering af friplejeboliger i videre omfang, end det er tilfældet i dag. Det kan gøres ved at fjerne det eksisterende loft på 75 pct. på statsgarantien, så der igen kan stilles garanti op til 100 pct. og ydermere inkludere servicearealerne.
- At det er uhensigtsmæssigt, at der ved siden af ordningen med 100 pct. statsgaranti skal varetages og vedligeholdes en ordning for ca. 40 boliger med max. 75 pct. garanti. Selveje Danmark foreslår derfor, at den generelle ordning udvides til at omfatte alle friplejeboliger i hele landet, navnlig fordi de eksisterende friplejeboliger i de større byer ifølge lovudkastet omfattes af ordningen med 100 pct. statsgaranti i forbindelse med refinansiering.

#### *Baggrund:*

- Selveje Danmarks medlemmer oplever, at markedsvilkårene for etablering af udstøttede friplejeboliger er svær i hele landet – også i de større byer.
- Når Social- og boligministeriet selv har vanskeligt ved at finde en tilstrækkelig gangbar og retfærdig afgrænsning af nøjagtig hvilke områder, der skal omfattes af en ordning med 100 pct. statsgaranterede lån, hænger det formodentlig sammen med, at det generelt har været svært at opføre ikke blot friplejehjem, men også almene boliger over hele landet.

### Punkt 18. Vedr. §35a.

#### *Selveje Danmark mener:*

- At det fortsat skal være muligt for friplejeboliger at afvise personer, der er visiteret til en plejebolig med andre begrundelser end dem, der er beskrevet i lovudkastet.
- At det bør være muligt for friplejehjem at afvise borgere, hvis man ikke kan blive enig med kommunen om en takst for borgeren. Det skal her understreges, at et friplejehjem er en selvstændig økonomisk enhed, der skal hænge sammen. Derfor må noget så centralt som sammensætningen af ældre på plejehjemmet være et element, som friplejehjemmet har indflydelse på.

- At undtagelsesbetemmelserne i lovudkastet er for vagt formuleret og kræver mere uddybning i lovbemærkningerne.
- At det skal fremgå mere klart, hvordan bestemmelsen hænger sammen med, at man samtidig ønsker at bakke op om mere profilorienterede plejehjem, jf. lov om lokalplejehjem.
- At bestemmelsen risikerer at ødelægge muligheden for at lave mere sociale plejehjem. Altså plejehjem for udsatte, der har levet et liv med misbrug og psykiatriske lidelser.

## *Baggrund:*

- I dag afviser friplejehjem sjældent borgere. Men det kan være et anvendeligt redskab i situationer, hvor man for eksempel har specialiseret sig til at varetage specifikke gruppe af ældre. Selveje Danmark har for eksempel medlemmer, der har indrettet dele af plejehjem til mennesker, der har levet i udsathed og/eller haft et misbrug. Hvis en af de pladser bliver ledige, vil det ikke være hensigtsmæssigt at placere en ældre, der ikke har den baggrund.
- I dag ser vi en stigning i antallet af mennesker, der har levet i hjemløshed og/eller med et misbrug, der får behov for plejehjemspladser. I dag giver friplejeboligloven leverandører muligheden for at lave særlige tilbud til denne gruppe. Hvis friplejehjem fremover skal sige ja til alle ældre, der er visiteret til en plejebolig, kan det blive vanskeligt at oprette særlige 'profil-plejehjem'.

## 2.5.2. Social-, Bolig- og Ældreministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

### Afregningspriser.

Selveje Danmarks bemærkninger er de samme som under *specifikke bemærkninger til lovudkastet til ældreloven*.

Der foreslås indført krav om, at kommunalbestyrelsen skal genberegne afregningspriserne for friplejehjem mindst en gang om året i forbindelse med årsregnskab. Har kommunens faktiske omkostninger ved levering af tilsvarende tilbud været højere end den fastsatte afregningspris efter stk. 1, skal kommunalbestyrelsen efterbetale leverandøren forskellen. Har kommunens faktiske omkostninger ved levering af tilsvarende tilbud været lavere end den fastsatte afregningspris efter stk. 1 skal leverandøren efterbetale kommunalbestyrelsen forskellen.

### *Selveje Danmark mener:*

- At det bør tydeliggøres i lovudkastet, hvad der menes med 'i forbindelse med'. Man kunne f.eks. tilføje "senest en måned efter årsregnskabet".
- At det bør tydeliggøres, hvornår efterreguleringen skal træde i kraft.
- At modellen for efterbetaling bør overvåges nøje, så den ikke risikerer at forårsage konkurser hos de ikke offentlige aktører.

- At man bør starte med en model, hvor man overvåger udviklingen i takster, efterberegninger og afvigelser, så man får en fornemmelse af omfanget, inden man lægger sig fast på en model for efterbetaling.

## *Baggrund:*

- Mange ikke-offentlige aktører har i mange år oplevet udfordringer med kommunernes afregning af ydelser. Det betyder, at mange er blevet underbetalt og har haft svært ved at opretholde deres høje kvalitet af serviceydelser. Selv meget små beløb gør i det store regnskab på et plejehjem en kæmpe forskel. For eksempel kan 20 kroners forskel i døgn takst på et plejehjem med 70 beboere betyde over 500.000 kroners forskel i budgettet.
- Selvejende friplejehjem er non-profit. For de fleste løber budgetterne lige rundt. Der bliver langsomt sparet op til større investeringer, så der for eksempel er råd til bygningsreparationer.
- Men det betyder også, at ikke-offentlige aktører er meget sårbare overfor at skulle efterbetale en kommune, der har betalt for høj en takst. Det er derfor relevant, at man, inden man lægger sig fast på en model for efterbetaling, undersøger, hvordan den nye praksis med kontrolenhed og efterberegninger fungerer i praksis.

## Til nr. 2

Reference til ældrelovens §10.

## *Selveje Danmark mener:*

- At referencen omkring alder for at få ydelser efter ældreloven ikke tager højde for mennesker, der har levet i udsathed, som ældes langt tidligere, og hvis alderdom kan vise sig med andre alderdomstegn.
- At formuleringen i friplejeboligloven bør rettes til, så alder ikke bliver et tungvejende hensyn. Følgende formulering bør rettes til, så den også omfatter udsatte ældre: ”at tilbuddet også kan tilbydes til personer, der ikke har nået folkepensionsalderen, når det efter en samlet vurdering af personens livssituation vurderes, at behovet for pleje og omsorg til varetagelsen af den daglige livsførelse, der svarer til det behov som ældre personer over folkepensionsalderen vil tilbydes efter ældreloven”, s. 48-49.

## *Baggrund: (Samme baggrund som under ældreloven).*

- Der er en oversygelighed og overdødelighed hos personer med psykisk sygdom. Et studie har vist, at der i 2015 var ca. 425.000 danskere, der havde en psykiatrisk diagnose. Selvom den forventede levealder for befolkningen generelt er steget gennem mange år, er den forventede levetid for personer med psykisk sygdom stadig 15-20 år kortere end resten af befolkningen. De bliver altså ældre langt før de 67 år. Deres behov vil ofte også adskille sig fra den klassiske ældre i og med de har brug for psykosociale indsatser.

- Undersøgelser har vist, at misbrug kan føre til betydelige indvirkninger på aldringsprocessen, og i en alder af 40 år kan ældre med stofmisbrug have behov for et plejeniveau, der svarer til det, der kræves af ikke stofbrugende ældre.

Selveje Danmark står naturligvis til rådighed, såfremt ovenstående skulle give anledning til spørgsmål.

Med venlig hilsen

Jon Krog  
Direktør, Selveje Danmark